

Poznátky z divizního zkušebně ukázkového taktického cvičení

Podplukovník Vladimír Píček

Zkušebně ukázková cvičení (ZUC) bylo svým obsahem zaměřeno na procvičení několika důležitých úkolů, které ukládá RMNO.

ZUC řešilo tematiku počátečního období války. Bojová činnost byla plánována a vedena s cílem zmařit agresi protivníka přechodem do rozhodného útoku bezprostředně po uvedení vojsk do bojové pohotovosti v podmínkách motostřelecké divize.

Při ZUC byla řada otázek propracována a co do reálnosti prověřena vojsky. Problematika boje s jadernými prostředky nepřítele byla, co do rozsahu i způsobu řešení, do cvičení zařazen aprakticky poprvé.

Samozřejmě, že ani toto cvičení nemohlo vyřešit a dát s konečnou platností návod, jak složité problémy spojené s touto tematikou organizovat a provádět. Získali jsme však řadu zkušeností, s kterými se chceme se čtenáři Vojenské myslí podělit a tak aktivně přispět k vyřešení dosud nejasných otázek.

Tematika přechodu do útoku v počátečním období války s cílem zmařit agresi nepřítele není nová a již delší dobu byla předmětem přípravy velitelů a štábů, zejména na vyšších stupních velení. Ve svém příspěvku proto poukážím jen na některé problémy, týkající se vyvedení vojsk a boje s jadernými prostředky nepřítele.

Vyvedení útvaru na státní hranici (cvičnou)

Tato fáze činnosti vojsk není jednoduchá a z hlediska dalšího vývinu boje je jednou z rozhodujících podmínek úspěchu nejen boje divize, ale celé první operace.

A právě tato činnost není ještě ujasněna natolik, aby její řešení zabezpečovalo splnění úkolu divize a to za jakékoliv situace, která může v tomto období nastat, především v závislosti na charakteru činnosti nepřítele.

Podle mého názoru je nutné plánovat vyvedení vojsk na státní hranici *ve dvou základních variantách:*

a) v případě nenadálého napadení nepřítelem vyvést útvary na státní hranici ihned po uvedení do bojové pohotovosti a to přímo z *nástupišť*, nebo z *prostorů rozptýlení*.

b) v případě, že bude čas k opatřením zvýhodňujícím postavení vlastních vojsk řešit vyvedení ke státní hranici z prostorů rozptýlení při bojovém poplachu popřípadě z *prostorů po protiatomovém manévru* (nebo z předstunovaných prostorů jednotlivých útvarů).

Dosavadní zkušenosti ukazují, že plány vyvedení musí být co do způsobu řešení jednotlivých útvarů jednoduché a pokud jde o varianty, *musí jedna z druhé vycházet*. Pro tyto varianty musí být stanoveny jasné a dlouhé signály, podle kterých musí být činnost vojsk usměrňována a řízena.

Dále vycházíme z požadavku, abychom dosáhli státní hranice co nejrychleji a předešli tak nepřítele v ovládnutí výhodných pohraničních přechodů. To

je podle mého názoru zásadní otázka, která však při některých cvičeních je zjednodušována a stavěna jednostranně jen na předpoklad, že to budeme my, kteří vývoj již v samých počátcích války budeme určovat. Je samozřejmé, že tohoto stavu budeme chtít dosáhnout v každém případě. I rozkaz MNO ukládá jako hlavní cíl útočné činnosti k okamžitému odrazení jakékoliv provokace agresorů „uchopit iniciativu a rozdrtit nepřítele v co nejkratší době“. Avšak nedosáhneme jednostranným chápáním bojové činnosti, směřující k tomuto cíli a přizpůsobováním se a tím i zlehčováním činnosti nepřítele podle toho, jak se nám to hodí, aniž by v tomto směru byla přijata další opatření, aby cíle bylo dosaženo.

Charakteristickým rysem dosavadních způsobů vyvedení útvarů na státní hranici je, že se provádí přibližně stejným způsobem, jak známe z klasického pojetí vyvedení z hloubky do útoku z chodu na předem připravenou, nebo spěšně zaujatou obranu nepřítele. To znamená, že dobu zahájení vyvedení si určujeme my podle předem plánovaného času „Č“ a pochodová sestava odpovídá plánované bojové sestavě útvarů i divize. Útvary prvního sledu vycházejí na čáru zasazení současně.

Tato skutečnost vyplývá z nedoceňení zvláštností, které sebou zahájení boje v počátečním období války přináší oproti způsobům boje v průběhu dalších operací.

Jsou to tyto zvláštnosti:

a) *nepřítel svou bojovou činnost zahájí hromadnými údery jaderných zbraní.* Přesun pozemních vojsk ke státní hranici zahájí ne dříve, jak s těmito údery a to buď přímo z posádek nebo z prostorů, do kterých vojska vyvedl. Vzhledem k dislokaci svazků nepřítele může být vzdálenost nejbližších útvarů ke státní hranici malá a před-

stavovat dobu od 2 do 4 hodin přesunu. Budou-li jeho vojska předem vyvedena z posádek, může tato doba být mnohem kratší. V žádném případě nelze počítat s tím, že by nepřítel ztrácel čas a přecházel do obrany. Počítáme s tím, že i bojová činnost jeho předem sunutých odřadů a prvosledových jednotek bude od samého zahájení rozhodná a bude směřovat k rychlému ovládnutí pohraničních přechodů, pravděpodobně bude spojená i s činností výsadkových vojsk.

Z toho, co jsem uvedl o nepříteli, plynou tyto závěry:

— nebude možné na dlouhou dobu předem stanovit, kdy nepřítel zahájí bojovou činnost (provede jaderné údery) a tím je i ztížena možnost včas určit čas „Č“ z naší strany a tím i doba vyvádění vojsk ke státní hranici;

— hlavní úsilí vlastních pozemních vojsk musí směřovat k předejití nepřítele v ovládnutí pohraničních přechodů, nedopustit jeho proniknutí na naše území a tím si vytvořit výhodné podmínky pro manévr hlavními silami divize;

— vyvedení vojsk nepřítele i vlastních vojsk ke státní hranici bude pravděpodobně probíhat v době, kdy již byly provedeny první údery jadernými zbraněmi a to jak ze strany nepřítele, tak i vlastní. To znamená v době, kdy již bylo zahájeno otevřené nepřátelství.

Za tohoto předpokladu bude nutné co nejrychleji uvést do bojové pohotovosti palebné prostředky, především oddíl vojskových raket (ovr) a i hlavně dělostřelectvo v potřebném rozsahu, aby byly s to ještě v průběhu přesunu útvarů ke státní hranici předejít nepřítele v dalších taktických úderech na podporu vojsk a ničit především prostředky jaderného napadení nepřítele a všechny prvky, které činnost těchto prostředků zabezpečují. Podle mého názoru, za předpokladu, že již

bylo zahájeno nepřátelství, je *nesprávně činnost těchto prostředků svazovat dogmaticky s časem „Č“*, rovněž tak i pokud jde o činnost jednotek PS, majících aktivní úkoly i činnost průzkumných jednotek a předsunutých odřadů. Myslím, že dosavadní praxe s časovým použitím těchto prostředků jako například:

- vlastní atomové údery Č-15'
- palebný přepad hlavního dělostřelectva Č-10'
- výpad úderných skupin jednotek PS Č-7'
- ukončení palebného přepadu Č-2'
- překročení státní hranice PO a průzkumnými jednotkami v Č,

je *nesprávně*, neodpovídá změnám podmínek a je pozůstatkem z období „palebných valů“.

I když je pravda, že z něčeho je třeba vycházet a k nějakému pevnému bodu plánovat a sladovat činnost vojsk. Tim je bez diskuse čas „Č“. Avšak u prostředků, které jsem uvedl, je třeba vycházet ze zásady, aby dosáhly co nejdříve pohotovosti k plnění úkolu a to jak v palebných postaveních nebo ve vyčkávacích prostorech u státní hranice (nebo i z chodu) a byly schopny podle vývinu situace, kdykoliv na rozkaz zahájit plnění svých úkolů.

Vezměme např. otázku prvních jaderných úderů oddílů vojskových raket. Vycházíme především z toho, kdy cíle nepřítele pro tyto údery zjistíme, a dále z toho, kdy tyto cíle budou v nejvýhodnější situaci z hlediska maximální účinnosti úderů, například:

- vzdálenost těchto cílů vzhledem k dostřelu;
- u prostředků jaderného napadení nepřítele doba zaujímání palebných postavení bezprostředně před úderem;
- u pozemních vojsk v době jejich průchodu výhodnými terénními celky

pro jejich ničení a při rozčleňování do bojové sestavy atd.

V důsledku toho nebude tedy možné již předem jednoznačně stanovit, že atomové údery ovr budou provedeny v Č-15'.

Myslím, že není nutné z hlediska dalšího řízení boje, aby bezpodmínečně všechny předsunuté odřady ve stejnou minutu překračovaly státní hranici, nebo čekaly na dosažení pohotovosti dělostřelectva a jejich podporu. V současné době počty těchto prostředků i možnost jejich zasazení v tomto údobí i vzhledem k širokým frontám, budou minimální a nijak tím celý palebný systém nebude narušen, nebo se dá velmi snadno podle situace těchto prostředků pružně upravit. Rovněž ani množství vlastních jaderných úderů prováděných bezprostředně do přihraničního pásma nebude tak značný, aby znemožňoval bojovou činnost PO a průzkumných jednotek a naopak.

To jsou některé závěry, vyplývající ze zhodnocení situace a pravděpodobné činnosti nepřítele v počátečním období války.

b) *Další zvláštnosti, ke kterým je nutno přihlížet, je situace vlastních jednotek.* Vlastní vojska v době zahájení agrese nepřítele nebo bezprostředně před ní mohou se nacházet v různé situaci. Mohou a nemusí být uvedeny do bojové pohotovosti a mohou být v mírových posádkách, v prostorech rozptýlení při bojovém poplachu nebo i v jiných prostorech ve svém zájmovém pásmu činnosti.

Jak mírová dislokace útvarů divize, tak i jejich prostory rozptýlení budou v různé vzdálenosti od státní hranice. Z tohoto důvodu jednotlivé útvary budou potřebovat k vyvedení na státní hranici z těchto prostorů různou dobu. Rozdíl v potřebné době vyvedení na státní hranici mezi pohraničními (prvosledovými) útvary a útvary dislokova-

nyými v hloubce od státní hranice (druhosledovými) může v rámci dislokace pohraniční divize představovat až 2 hodiny i více.

I tato zvláštnost se při cvičeních nebere v úvahu z hlediska volby bojové sestavy divize. Dochází např. k tomu, že do prvního sledu je uskupen některý z útvarů, dislokovaných v hloubce. Při tom se počítá a také tak provádí, že i tento pluk z hloubky je vyváděn na státní hranici a spolu s pohraničními pluky ve stejnou dobu tuto překračuje. V těchto případech, aby pluk z hloubky vyšel na státní hranici současně s pluky pohraničními a to buď z mírových posádek nebo z prostorů rozptýlení při bojovém poplachu, bývá zapotřebí 3 až 4 hodin, zatímco pohraniční pluky jsou schopny dosáhnout státní hranice za 1 až 2 hodiny.

To se netýká jen pluků umístěných v hloubce, ale i dalších prvků bojové sestavy (ovr. dp), jejichž vyvádění zpravidla začínalo mnohem dříve, protože byl požadavek, aby dosáhly v palebném postavení pohotovosti již určitou dobu (30 až 60 minut) před časem „Č“.

Za tohoto stavu pak musel být čas „Č“, aby bylo včas zahájeno vyvedení, oznamován kolem čtyř hodin předem. To je nereálné i při cvičení.

Zasazování pluků z hloubky do prvního sledu k přechodu státní hranice je reálné jen tehdy, bude-li dostatek času, aby po uvedení do pohotovosti mohly tyto pluky být přesunuty blíže ke státní hranici, prakticky na úroveň pohraničních pluků.

V tom případě, že dojde k zahájení nepřátelství v době, kdy vojska jsou v mírových posádkách, nebo v prostorech rozptýlení při takto uskupené sestavě, dochází k tomu, že pohraniční pluky, které mají na státní hranici vzdálenost 1 až 2 hodiny přesunu, nemohou přesun zahájit a prakticky če-

kají další 1 až 2 hodiny na vyvedení pluku z hloubky jen proto, aby vyšel na státní hranici první sled současně. Proto se také při cvičeních přizpůsobuje i doba zahájení nepřátelství.

Tím, že jsou pohraniční útvary vázány se zahájením přesunu podle možností vyvedení pluků z hloubky v době, kdy již bylo zahájeno nepřátelství, vážně je ohrožena možnost předejít nepříteli v ovládnutí pohraničních přechodů. Z těchto úvah vyplývá závěr, že při volbě sestavy divize, zejména pokud jde o použití druhosledových pluků při boji na státní hranici je nutné přihlížet v první řadě k možnostem jejich vyvedení do prostoru bojové činnosti.

Rovněž tak použití ovr a divizního dělostřelectva je třeba plánovat podle jednotlivých variant především z hlediska možností vyvedení.

Použití PO, průzkumných prvků, ovr, dělostřelectva i jednotek PS předurčených k vedení aktivní bojové činnosti na státní hranici nelze bezprostředně vázat na čas „Č“ a to především ne ve variantě, kdy bude zahájeno nepřátelství ještě v době uvádění vlastních vojsk do bojové pohotovosti, nebo v době, kdy budou na přesunu ke státní hranici.

Je třeba v plánech vyvedení a zasažení do boje těchto prostředků vycházet ze zásady, že podle jejich situace musí být připraveny a schopny přejít k bojové činnosti ihned se zahájením nepřátelství.

Ukazuje se, že vzhledem k silám pozemních vojsk nepříteli, které je schopen z počátku vyvést na státní hranici, není rozhodující, kolik pluků v prvním sledu majednou vyvedeme na státní hranici, ale to, aby v krátkém čase byly ovládnuty pohraniční přechody, vytvořeny výhodné podmínky pro rozvinutí oddílů vojskových raket k prove-

dení účinných úderů na nejdůležitější objekty nepřítele a pro volný manévr druhým sledem a zálohami.

Z á v ě r

Na základě uvedených skutečností je podle mého názoru nejvýhodnější a nejrealnější plánovat vyvedení útvarů pohraniční divize ke státní hranici ve dvou základních variantách:

I. *varianta* (viz schéma č. 1) řeší vyvedení bojové sestavy divize ke státní hranici pro případ nenadálého napadení a to z hlediska dvou možností:

a) vyvedení přímo z nástupiště jednotlivých útvarů,

b) z prostorů rozptýlení při bojovém poplachu.

Při této variantě je charakteristické, že čas „Č“ bude muset být stanoven podle možnosti útvarů a svazků, prakticky podle toho, kdy budou schopny na státní hranici po uvedení do bojové pohotovosti vyjít, aniž by setrvaly na nástupištech nebo v prostorech rozptýlení.

Tak, jak jsem v předchozím uvedl, bude třeba při této variantě přihlížet i k vytváření bojové sestavy (počet pluků v prvním sledu) podle dislokace útvarů divize. Prakticky v prvním sledu by měly být ponechány jen pohraniční pluky, které by současně překračovaly státní hranici a další pluky vyváděné z hloubky zasazovat až ke státní hranici, nebo až do prostorů bojové činnosti pohraničních pluků vyjdou. Nevýhoda, která vzniká tím, že v prvním sledu je méně sil, je ale vyvážena tím, že je možné více sil použít k manévru ihned od samého střetnutí se pohraničními pluky na státní hranici. To je podle mého názoru z hlediska řešení střetného sražení výhodnější. V plánech vyvedení pro tuto variantu je účelné počítat časy vyvedení „P+“ (tj. od vyhlášení bojového poplachu).

Aby bylo dosaženo současného vyjítí pohraničních pluků na státní hranici nejen v rámci jedné divize, ale i v rámci armády, bylo by nutné při nestejně vzdálenosti pohraničních útvarů stanovit jednotný čas „P+“ pro překročení státní hranice hlavními silami pohraničních pluků jednotně pro celou armádu. Zároveň tento čas „P+“ by byl i časem „Č“. V rámci divize i pluku (pakliže by se přesunoval po dvou osách) by se provádělo vyrovnání sestavy na čarách rozčlenění (vyrovnávací zastávka 5 až 7 km od státní hranice).

Jsem toho názoru, že z důvodů již uvedených není účelné ani výhodné za této situace (tj. nenadálé zahájení nepřátelství) určovat i jednotný čas pro přechod státní hranice PO, průzkumných jednotek a PS. Těmito státní hranici překročit ihned, jakmile k ní po uvedení do bojové pohotovosti přijdou. Budou-li již předem vyvedeny do svých prostorů, pak pro ně plánovat čas „N+“ (= napadení nepřítelem).

II. *varianta* (viz schéma č. 2) řeší vyvedení bojové sestavy divize ke státní hranici v případě, že bude dostatek času k tomu, aby po uvedení do bojové pohotovosti a zaujetí prostorů rozptýlení bylo možné jednak přesunout ovr a dělostřelectvo i vyvést do neplánovaných prostorů blíže ke státní hranici i ty pluky, s kterými je plánováno do prvního sledu.

Tato varianta byla řešena při ZUC.

V plánech vyvedení pro tuto variantu je nutné počítat časy vyvedení pro hlavní síly „Č“ a to v každém případě. Pro PO, průzkumné jednotky, ovr, dělvo, a jednotky PS, plnicí aktivní úkoly, pak je nutné plánovat rovněž podle času „Č“ za předpokladu, že zahájení nepřátelství bude téměř shodné s časem „Č“. Pro případ zahájení nepřátelství dříve, v průběhu vyvádění útvarů ke státní hranici, nutno pro tyto prvky

bojové sestavy plánovat s časem „N +“. Tato možnost připadá v úvahu tehdy, bylo-li nepřátelství zahájeno dříve před „C“, než je doba potřebná pro vyvedení těchto prvků na státní hranici.

Tolik k otázkám vyvedení. Myslím, že vzhledem k složitosti a důležitosti této problematiky a k současnému sta-

vu jejího chápání a provádění v praxi bude nutné, aby v dalším byla středem pozornosti hlubšího propracování a i přezkoušení. Jsem toho názoru, že řešení možnosti vyvedení bojové sestavy na státní hranici, tak, jak jsem nastínil, by bylo reálnější a odpovídalo by více situacím, které mohou nastat.

II. Boj s jadernými prostředky nepřítele

Je již vcelku známo, že v soudobých podmínkách, zejména v počátečním období války není myslitelné dosáhnout úspěchu v boji a operaci bez rychlého zničení jaderných prostředků nepřítele.

Organizaci boje s jadernými prostředky nepřítele není možno zužovat jen na organizaci průzkumu nosičů jaderných náplní a na jejich ničení. Jaderný úder je spojen s použitím celé řady prostředků a to především prvků zabezpečujících, navádění a velení. Zničení některého z nich může zcela znemožnit nepříteli jaderný úder.

Zkušenosti ze cvičení však ukazují, že dosud není ujasněna celá složitost problému boje s jadernými prostředky nepřítele a celý komplex úkolů, který je třeba řešit na jednotlivých stupních velení, abychom maximálně znemožnili nepříteli používat tyto zbraně proti našim vojskům.

Otázka boje s prostředky jaderného napadení nepřítele je ještě často zužována jen na ničení nosičů jaderných náplní a poměrně malá pozornost je věnována ostatním prvkům, které zabezpečují použití těchto prostředků. Boj s prostředky jaderného napadení nepřítele je nutno chápat jako boj s celým systémem, zabezpečujícím použití těchto prostředků, do kterého patří prvky průzkumu, velení a řízení palby, technického zabezpečení a prvky bojové. Vidíme, že oblast boje s prostředky jaderného napadení tvoří v podstatě pro-

blém několika skupin otázek. Půjde o ničení těchto prostředků:

- odpalovací zařízení raketových baterií s celým systémem jejich řízení a navádění v palebném postavení, ve vyčkávacím postavení a na přesunu;

- dělostřelectva, používajícího atomových náplní;

- letišť a letectva na nich i ve vzduchu včetně prostředků navádění;

- VS prostředků napadení, vševojškových štábů a systému spojení;

- prostředků průzkumu všeho druhu, zabezpečujících činnost prostředků napadení, pozorovatelů od předního okraje na celou hloubku, radiolokátorů, průzkumného dělostřeleckého letectva i vrtulníků, radiotechnického průzkumu i systému rušení;

- montážních a technických jednotek a jednotek, zabezpečujících prostředky napadení pohonnými hmotami a jejich bojovou činnost;

- atomových skladů a prostředků transportu.

Včasným zjištěním a vyřazením některého z těchto prvků možno nepříteli zabránit, oddálit nebo ztížit provedení jaderného úderu. Přitom jde o množství cílů různých rozměrů, charakterů, odolnosti a zranitelnosti různými vlastními prostředky.

Vést účinný boj s těmito prostředky vyžaduje znát jejich možnosti, způsoby bojové činnosti, význam jednotlivých prvků v celém systému a z toho vždy posoudit, který z vlastních pro-

středků bude nejučelnější použit na jeho zničení a v jakém pořadí.

Možno říci, že každý druh vojska, téměř každý prvek bojové sestavy má možnosti k boji s prostředky jaderného napadení nepřítele a s prostředky zabezpečujícími jejich bojovou činnost. Pochopitelně to bude vždy záviset na charakteru cíle a jeho situaci. Půjde tu především o raketové vojsko, o klasické dělostřelectvo, letectvo, průzkumné jednotky, speciální odřady k ničení těchto prostředků předsunuté odřady a vzdušné výsadky. Přitom vcelku *nejúčinnějším způsobem boje s těmito prostředky je rozhodný útok*, směle pronikání útvarů a svazků trhlinami, vytvořenými vlastními jadernými údery, do celé hloubky sestavy nepřítele ve dne i v noci. Význam rychlého tempa útoku zvláště při jeho zahájení vyniká proto, že vojska během jedné hodiny mohou ovládnout čáru dělostřeleckých pozorovatelů a tím znemožnit nepříteli průzkum a řízení palby atomového dělostřelectva, dělostřeleckých raket a taktických řízených střel. Za další hodinu mohou vojska vyjít do hloubky 10 až 12 km, kde jsou palebná, technická a vyčkávací postavení taktických prostředků atomového a donutit tak nepřítele k častému a neplánovanému přemísťování celého systému prostředků jaderného napadení a znemožnit mu jeho plné využití. Proto rychlé tempo od začátku akce, smělý a rozhodný manévry a uchopení iniciativy jsou jedním z předpokladů úspěšného boje s jadernými prostředky nepřítele.

Úspěch boje s prostředky jaderného napadení nepřítele v počátečním období války bude ještě záviset na zabezpečení jejich nepřetržitého průzkumu a sledování v posádkách a při jejich opuštění, za přesunu ke státní hranici a od zahájení boje s nimi až do úplného zničení.

Z tohoto pohledu na celý systém prostředků jaderného napadení budeme přistupovat k plánování a organizaci jejich průzkumu a boji s nimi.

Zvláštního významu nabývá z hlediska boje s prostředky jaderného napadení nepřítele v počátečním období války, znalost situace prostředků průzkumu v pohraničním pásmu. Jde především o stálé objekty a radiotechnické prostředky, radiolokátory a pozorovatelné, kterých při zahájení války může nepřítele použít k jaderným úderům. Tyto objekty je třeba soustavně sledovat, znát jejich přesné souřadnice a mít připravené palby dělostřelectva k jejich okamžitému zničení ihned po napadení nepřítelem. Některé z těchto objektů v blízkosti státní hranice mohou ničit i úderné skupiny jednotek PS, což bude vždy záviset na úkolu těchto jednotek a vzájemné součinnosti.

Několik slov k *speciálním odřadům* k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele.

Při vytváření těchto odřadů bude třeba vždy vycházet z rozboru možností prostředků jaderného napadení nepřítele a vlastních možností k jejich ničení.

Skutečnost je taková, že prakticky se vytváří o další prvek bojové sestavy navíc, což bezpochyby klade vyšší nároky na velení. Dále je to ta skutečnost, že se vyčleněním těchto odřadů oslabuje síla jednotlivých sledů a nebude únosné, aby tyto byly z jakéhokoli dalšího použití v boji vyloučeny, nebo při jejich zasazení, aby byly za každou cenu obnovovány.

Proto jsme došli k názoru, že velitel divize bude vytvářet speciální odřad jen v některých zvláštních případech a tento úkol bude stavět v prvé řadě těm útvarům, které mají největší předpoklady pro rychlé pronikání do hloubky nepřátelské sestavy. Bude to především u tankového pluku (bude-li

v prvním sledu, nebo zasazen jako PO divize). Nelze vyloučit v obdobných případech jejich vytvoření i u některého z motostřeleckých pluků.

Ukazuje se, že bude účelné jejich vytvoření pro období přechodu státní hranice. Tyto odřady budou spolu s PO tuto překračovat a pronikat do prostorů možných palebných postavení a na směry jejich příchodu.

V dalším se ukazuje reálné tyto vytvářet při přechodu ke všeobecnému pronásledování nepřítele, kde by mohly plnit především úkoly v součinnosti s průzkumnými prvky v hloubce na osách a směrech odchodu prostředků jaderného napadení.

V každém případě jak počet, tak i síla i doba jejich vytváření musí být závislá na konkrétní situaci nepřítele (množství a důležitost prostředků jaderného napadení a v jaké situaci se nachází) a na vlastních možnostech, především, kolik budeme mít jiných možností ke zničení těchto prostředků nepřítele (především z hlediska rychlosti a účinnosti jejich zničení).

Jsme toho názoru, že na ničení prostředků taktického napadení v síle baterie (oddílu) stačí odřad v síle zesílené roty (nejlépe tankové zesílené pěchotou a ženisty).

U prvosledových pluků není účelné vytvářet tyto odřady zvlášť. Bude však účelné, aby velitelé pluků úkoly ničení prostředků jaderného napadení stavěli jednotkám PO, prvnímu sledu, které pronikají do hloubky využívající mezer a trhlin v sestavě nepřítele a jsou v dané konkrétní situaci, vzhledem k těmto prostředkům, v nejvýhodnějším postavení (tzn. především co nejbližší, nejsou zdržovány v postupu nebo mají možnost přetnout ústupové cesty nebo udeřit z týlu).

Z tohoto důvodu je nutné, aby pro boj s jadernými prostředky nepřítele byly v útvech připravovány a vycvi-

čeny všechny jednotky četou počínaje a také všichni velitelé.

Nutno však zdůraznit, že hlavním prostředkem k ničení ZHN nepřítel jsou rakety s jadernými náložemi a letectvo a že budou použity především tam, kde nebude možné použít jiných prostředků, nebo kde situace bude vyžadovat zničení co nejrychleji.

Z toho, co bylo uvedeno, je vidět, že boj s jadernými prostředky nepřítele bude vyžadovat především nepřetržitý průzkum jednotlivých cílů a boj s nimi od okamžiku jejich zjištění až do úplného zničení s využitím všech sil a prostředků a to na všech stupních vedení. Je nutné, aby organizace boje s jadernými prostředky byla centralizována a řízena podle jednoho plánu, aby bylo dosaženo sladěného a účelného použití všech prostředků k jejich ničení. Tento závěr dotvrzuje i ta skutečnost, že boj s jadernými prostředky řídí velitel, který také bezprostředně velí většině prostředků, které mohou být k jejich ničení použity.

Dalším důvodem pro zpracování tohoto plánu je nutnost sladit činnost při ničení prostředků jaderného napadení i mezi prostředky frontů, armády, divize a mezi sousedy.

K zpracování možného plánu ničení jaderných prostředků na stupni divize bylo přistoupeno na ZUC a získali jsme první zkušenosti s tímto dokumentem. Jsme toho názoru, že jeho zpracování je naprosto nutné z důvodů již uvedených. Divize je nejnižší stupeň, na kterém bude účelné jej zpracovávat. Na stupni pluk, vzhledem k šířce jeho útočného pásma, nebude již tolik prostředků jaderného napadení a ani velitel pluku nemá již tolik možností k jejich ničení, aby bylo jejich použití nutno sladovat zvláštním plánem. Na tomto stupni budou úkoly z plánu boje s jadernými prostředky zahrnuty do stávajících plánů a dokumentů u plu-

ku zpracovávaných, především v rozhodnutí a pracovní mapě velitele pluku

Plán boje s jadernými prostředky je dokumentem vševojskovým. Zpracování plánu řídí náčelník štábu divize. Na jeho zpracování se podílí náčelník operačního oddělení, náčelník průzkumu a velitel dělostřelctva, popřípadě i velitel PVO.

Podkladem pro jeho zpracování kromě úkolů divize, situace nepřítele, především jeho prostředků jaderného napadení, situace a možností vlastních vojsk bude:

- úkoly boje s jadernými prostředky nepřítele stanovené velitelem armády (nařízením, nebo výpisem z plánu boje armády);

- rozhodnutí velitele divize a z něho především rozhodnutí o použití vlastních jaderných zbraní;

- pokyny (nebo nařízení) velitele, nebo náčelníka štábu k ničení prostředků jaderného napadení nepřítele.

Vzhledem k tomu, že boj s jadernými prostředky nepřítele se stává hlavním a klíčovou otázkou pro splnění cílů boje a operace, jsme toho názoru, že musí i plán boje s jadernými prostředky být jedním z hlavních dokumentů. Z tohoto dokumentu musí především vycházet plán průzkumu i plán použití dělostřelctva.

Ve své podstatě musí plán boje s jadernými prostředky nepřítele řešit úkoly průzkumu a úkoly ničení prostředků jaderného napadení.

Při ZUC byl plán boje s jadernými prostředky zpracován jak ve formě grafické na mapě s legendou, tak i ve formě textové v tabulce. První zkušenosti, které jsme získali, ukazují, že lépe bude vyhovovat zpracování grafického plánu na mapě a to z toho důvodu, že je jednodušší a při dobrém grafickém vyjádření i přehlednější. Lépe vyhovuje potřebám vlastního vy-

užití jako řídicího dokumentu. Pro textové zpracování je stejně nutné mít jako podklad mapu (buď některou z pracovních map funkcionářů, kteří se na zpracování plánu podílejí, nebo zvláštní mapu, která by byla jako příloha k tomuto textovému plánu). Další důvod je ten, že grafický plán je možno snadněji doplňovat a upřesňovat podle toho, jak bude situace nepřítele narůstat. Možný vzor grafického plánu viz schéma č. 3.

V grafické části plánu je třeba vyjádřit:

z nepřítele:

- zjištěné cíle, které svým charakterem jsou, nebo mohou mít souvislost s použitím jaderných prostředků, jako pozorovatelné, radiolokátory, místa posádek jednotek atomového napadení, velitelství (dp, disk, divize, sboru), předsunuté muniční sklady speciálního charakteru, důležitá spojovací zařízení, posádky a letiště vojskového letectva (letectvo včleněné do sestavy vševojskových svazků) atd.;

- podle vyhodnocení terénu, nebo na základě dílčích zpráv (cvičení zemní práce, nácviky bojové pohotovosti), pravděpodobné prostory umístění pozorovatelů, radiolokátorů a prostředků navedení, nejvýhodnější směry přísunu prostředků jaderného napadení a pravděpodobné prostory jejich palebného postavení, možné směry přísunu dalších prostředků jaderného napadení z hloubky.

Pro přehlednost a další plánování je nutné každý nepřátelský cíl nebo objekt průzkumu očíslovat. Do plánu nezakreslovat předpokládané prostory palebných postavení prostředků takticko-operačního nebo operačního předurčení, armádní sklady atomové munice, letiště a další objekty, které divize není schopna vlastními prostředky ani zjišťovat ani ničit.

z vlastních vojsk:

— prostředky průzkumu ve výchozí situaci a jejich úkoly, které mohou plnit v době do zahájení nepřátelství a v průběhu boje (rozdělení jednotlivých objektů průzkumu);

— prostředky, určené k ničení prostředků jaderného napadení jak ve výchozí situaci, tak i v průběhu boje a jejich úkoly (rozdělení cílů na jednotlivé prostředky k ničení). Jde o oddíl vojenských raket, hlavně dělostřelectvo, prostředky PVO, speciální odřady, jednotky pohraniční stráže, popřípadě i letectva.

Jak prostředky průzkumu, tak i ničení a jejich úkoly je výhodné kreslit k těmto údobím a fázím boje:

1. od doby dosažení pohotovosti ve výchozích prostorech na státní hranici do zahájení nepřátelství;

2. od zahájení nepřátelství do zničení prostředků jaderného napadení, zasazených v prvním sledu protistojícího armádního sboru nepříteli (organické prostředky prvosledových divízi, sborové a posilové prostředky zasazené k jejich podpoře);

3. zničení prostředků jaderného napadení při boji s přicházejícími zálohami nepříteli (divize druhého sledu armádního sboru).

Plnění úkolů průzkumu po těchto obdobích je výhodné v plánu vyjádřit různými barvami.

V legendě na mapě vyjádřit:

— možnosti nepříteli z hlediska jaderného napadení;

— cíle a úkoly průzkumu a ničení jaderných prostředků po jednotlivých údobích;

— přehled prostředků průzkumu a ničení;

— rozdělení úkolů mezi prostředky průzkumu a ničení;

— spotřebu střeliva (jaderná náplň, tříštivotrhavé a chemické) pro boj

s jadernými prostředky a jeho rozdělení podle úkolů;

— organizaci velení vyčleněným prostředkům.

Podle dosud získaných zkušeností s plánem boje s jadernými prostředky nepříteli, došli jsme k závěru, že jeho zpracování na stupni divize je nutné v počátečním období války pro první den operace (boje divize) a rovněž při zahajování dalších operací, jestliže tyto budou zahajovány po určité přestávce, zejména při přechodu z obrany do útoku i pro vlastní obrannou operaci (obránný boj). V těchto fázích bude zpravidla docházet k masovému a plánovitému použití prostředků jaderného napadení ze strany nepříteli a v důsledku toho bude se i v těchto fázích rozhodovat o úspěchu a splnění cílů operace.

Jsmé toho názoru, že zpracování plánu boje s jadernými prostředky na stupni divize jako samostatného dokumentu pro další dny operace, nebo při přechodu z jedné útočné operace do druhé bez toho, aniž by nastala přestávka v bojové činnosti, bude problematické i neúčelné a to z těchto důvodů:

— nebude dostatek podkladů pro zpracování tohoto plánu na druhý a další dny vzhledem ke změnám u nepříteli i vlastních vojsk;

— použití taktických jaderných prostředků nepříteli již nebude tak cílevědomé a tyto budou do boje zasazovány postupně spolu s druhými sledy a zálohami;

— nebude dostatek času na zpracování tohoto dokumentu.

Z těchto důvodů by byl plán jen rámcový a postaven jen na samých předpokladech, čímž by svůj účel nesplnil. V těchto fázích bude plně postačovat, aby úkoly průzkumu a ničení prostředků jaderného napadení byly

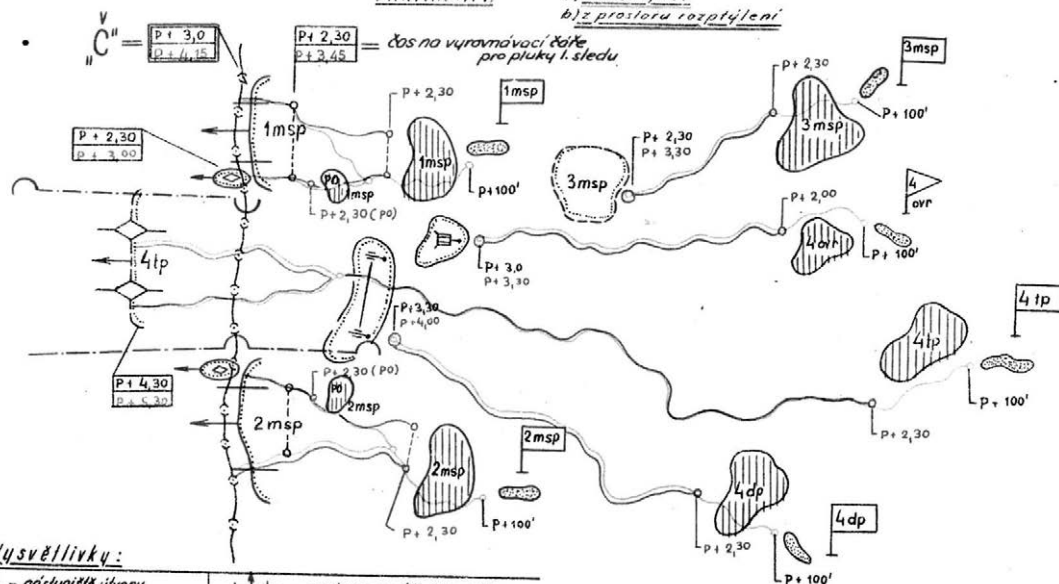
Vyvedení bojové sestavy divize

ihned po uvedení do bojové pohotovosti

VARIANTA I.

od nástupišť

b) z prostoru rozptýlení

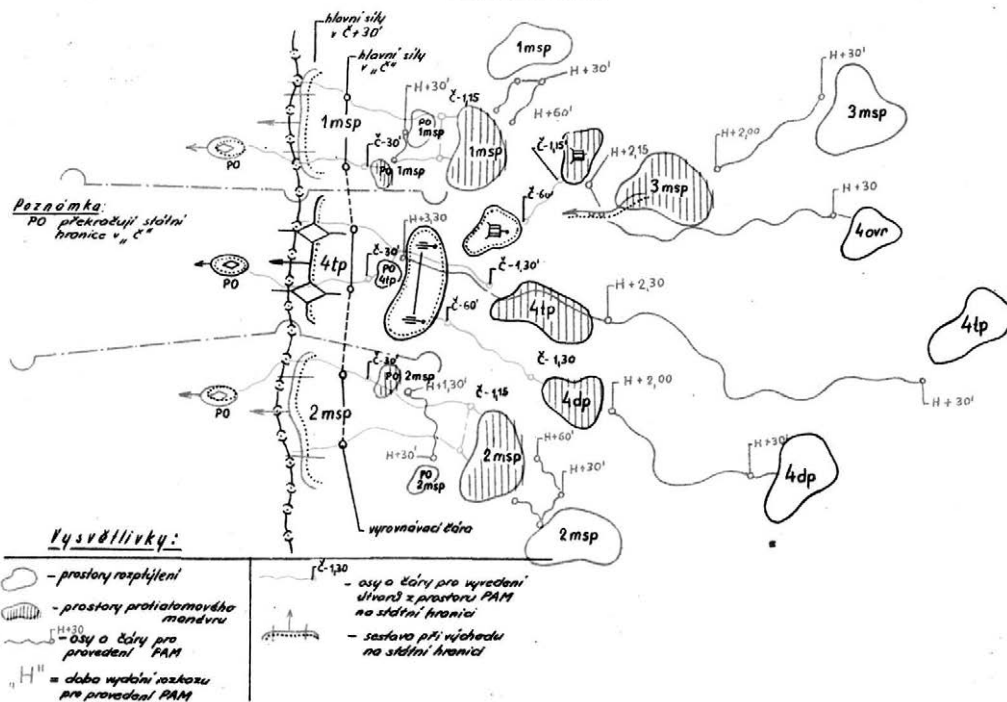

Vysvětlivky:

- nástupišť útvaru
- prostor rozptýlení
- osa pro přesun z nástupišť s časem zahájení přesunu
- osa pro přesun z prostoru rozptýlení
- státní hranice

- sestava na státní hranici
- čas vyvedení pluku I. sledu na státní hranici. Tento čas je nutné určit jednotně pro všechny složky a je zároveň časem „d“
- mírové posádky útvarů

Vyvedení bojové sestavy divize
 ke státní hranici z prostoru rozptýlení s provedením protiatomového manévru
 (VARIANTA II.)

Schválil:
Velitel 4msd
generalmajor

x. y.

Plán boje 4msd s jadernými prostředky nepřítele

Stáb 4msd RUVINA 28.2.75-00. Mapa 100 000.

Cíl: Zjistit prostředky jaderného napadení nepřítele v pásmu šířnosti 4msd, udržet je a spolehlivě je zničitelné zabezpečit spolehlivě útoky odvěz.

Sešedmu 3.3

PKund. Jov. Cvič. Vých. jed. mil.

Úkoly po splnění BÚ:

- zjistit o náhlé odchylce abychy prostředků odvozuje napadení
- zjistit směr a dobu přívalu dalších taktických prostředků s odvozem na stá (2msd) a zvlášť je
- učiti boj s prostředky jadernými jednotkami a křivkami nepřítel.

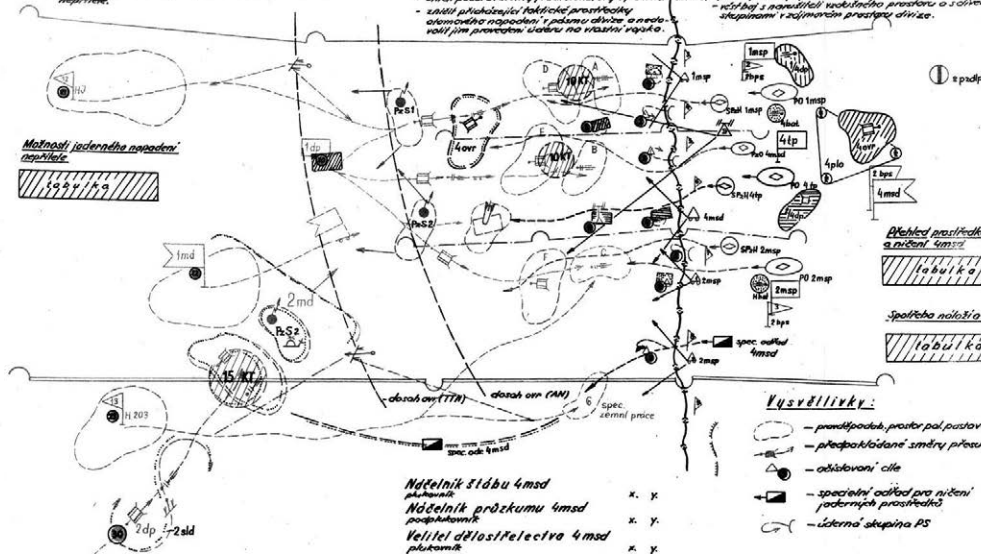
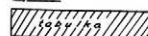
Úkoly po zahájení nepřítelství do BÚ:

- zjistit dobu uvedení do bojové pohotovosti prostředků jaderného napadení, rozložení a směr přívalu ke ústřednímu s odvozem na řadu, 10 metr. KZ, 10 1msd, 10 metr. KZ.
- provádět odvozování pozorovatelů a dalších prvků
- zjistit pozorovatelů, rozložení v pásmu odvěz.
- učiti příslušající taktické prostředky odvozuje napadení v pásmu odvěz a nedovolit jim provést útoky na vlastní území.

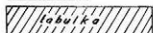
Úkoly do zahájení nepřítelství:

- zjistit pozorovatelů, rozložení nepřítelství
- zjistit rozložení nepřítelství, rozložení
- zjistit provedení zbraních útok v příslušném pásmu
- učiti spolehlivě prostředky jaderného napadení
- učiti bojové prostředky
- učiti s nepřítelství prostředky a s odvozem skupinami v zvláštním pásmu odvěz.

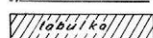
Možnosti jaderného napadení nepřítel.

Dlehad nepřítelství prázdnému a odvozem 4msd.

Společná voliči a munita

Vysvětlivky:

- provedení pruce pa. postavení
- předpokládané směry přívalu
- odvození cíle
- speciální odřad pro ničení jaderných prostředků
- úderná skupina PS

Náčelník štábu 4msd

Náčelník průzkumu 4msd

Velitel dělostřeleckvé 4msd

plukovník

x. y.

x. y.

x. y.

řešeny velitelem divize operativně v souladu s vývojem situace na frontě. K tomu plně *postačí pracovní mapy* (velitel, NŠ), plán průzkumu a použití raketových jednotek a hlavněového dělostřelectva.

Závěrem k plánu boje s jadernými prostředky nepřítele je nutno dodat, že jde o nový dokument a že bude třeba jeho formy, náplně i použití dále sledovat a studovat při cvičeních a získat tak další poznatky.

Ve svém článku jsem se pokusil vysvětlit některé názory na problematiku vedení vojsk v počátečním období války a boje s jadernými prostředky nepřítele. Při těchto úvahách a závěrech vycházel jsem ze zkušeností, které byly získány při ZUC, kde tyto byly zařazeny jako hlavní učební otázky a prakticky vojsky ověřovány. Dále jsem přihlížel ke zkušenostem získaným při dalších, zejména velitelsko-štábních cvičeních.